מה לתודה שכן טעונה לחם עולה ושלמים יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן קדשים ושחטן שלא לשמן כשר ואינו מרצה אף אני אביא אשם שהוא קדש ושחטו שלא לשמו כשר ואינו מרצה מה להצד השוה שבהן שהן באין בנדר ובנדבה אלא אמר רבא א] זאת התורה וגו׳ הקישו הכתוב לשלמים מה שלמים שהן קדשים ושחטן שלא לשמן כשרים ואין מרצין אף אני אביא אשם שהוא קודש כו׳ מאי חזית דאקשת לשלמים אקיש לחטאת הא מיעט רחמנא אותה (סימן הג״ש בש״ר) ב] יתיב רב הונא ורב נחמן ויתיב רב ששת גבייהו ויתבי וקאמרי קשיא ליה לריש לקיש אשם דלא אתי לאחר מיתה לימא ליה ר״א אשם נמי אתי לאחר מיתה אמר להו רב ששת אשם למאי קרב למותרו חטאת נמי מיקרב קרבה מותרה חטאת אף ע״ג דקרבה מותרה מיעט רחמנא [1]הוא [א]אשם נמי כתיב ביה [2]הוא ההוא לאחר הקטרת אימורים הוא דכתיב [ג]כדתניא אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין והוא עצמו אם לא (א) הקטירו אימורין כשר ואלא הוא למה לי לכדרב הונא אמר רב [ג]דאמר רב הונא אמר רב אשם שניתק לרעיה ושחטו סתם כשר ג] ניתק אין לא ניתק לא מאי טעמא אמר קרא הוא בהווייתו יהא יתבי רב נחמן ורב ששת ויתיב רב אדא בר מתנה גבייהו ויתבי וקאמרי הא דקאמר רבי אלעזר מצינו בבאין לאחר מיתה שהן כשרין ואין מרצין לימא ליה ריש לקיש הנהו נמי לייתו ולירצו אמר להן רב אדא בר מתנה יולדת אם היא ילדה בניה מי ילדו מתקיף לה רב אסי ד] ומאן לימא לן דאי איכא כמה עשה גבה לא מיתכפרא וכיון דכי איכא כמה עשה גבה מיכפרא יורשיה נמי מיכפר למימרא דקניא להו והאמר רבי יוחנן הניח מנחה לשני בניו ומת קריבה ואין בו שותפות ה] ואי ס״ד קניא להו [3]נפש אמר רחמנא ולא קניא להו והאמר ר׳ יוחנן הניח בהמה לשני בניו ומת קריבה ואין ממירין בה אי אמרת בשלמא קניא להו היינו דאין ממירין בה דהויא להו כשותפין ו]

הקיש הכתוב. אשם לשלמים ואין ד) משיבין על ההיקש: **אקיש לחטאת.** דפסול: **קשיא ליה לריש לקיש אשם משום דלא אתי לאחר מיתה לימא ליה ר׳ אליעזר** ז] **אשם נמי אתי לאחר מיתה.** שאשם שמתו בעליו רועה ח] ודמיו נופלין לקיץ המזבח: **למותרו.** שדמיו נופלין לנדבה כדפרישית: **חטאת נמי.** מותרו נדבה הוא כגון הפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן והשניה תרעה (יומא סה.) והיא קריבה לאחר מיתת בעלים שהרי נתכפר בחבירתה בחייו ואין זו חטאת שמתו בעליה אלמא אתיא חטאת לאחר מיתה ואפי׳ הכי פסולה שלא לשמה ואשם נמי ליפסול: **מיעט רחמנא הוא.** בשעיר נשיא כתיב בשחיטתו (ויקרא ד) ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה לפני ה׳ חטאת הוא שישחטנו לשם חטאת ואם לאו פסול דהוא משמע בהוייתו יהא אם בהוייתו יהא כשר ואם לאו פסול ומינה ילפי׳ פסול לחטאת לקמן בפרקין (דף י:): **אשם נמי כתיב ביה אשם הוא.** בצו את אהרן והקטירו (ב) המזבח אשה לה׳ אשם הוא בזמן שהוא לשם אשם כשר ואם לאו פסול: **ההוא לאחר הקטרת אימורין** (ג). דלא ט] ילפי׳ מיניה כדתניא י) לקמן בפ״ק אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין וליכא למימר בהקטרה דמבעי לשמו לעכב דהוא עצמו שלא הוקטרו אימורין י] כשר דאין כפרה אלא בדם ו) ואע״ג דכתיב באשם קדש קדשים הוא (ויקרא ו) קודם שחיטה לא ילפינן מיניה דלא משמע לשמו אלא כשכתוב הוא עם שם הקרבן כגון חטאת הוא אשם הוא והיכא דכתיב גבי אחת מעבודת יא] הדם: **שניתק לרעייה.** שמתו בעליו או שנתכפרו באחר וניתק מדין אשם לרעייה שאמרו לו ב״ד הוליאו יב] וירעה: **ושחטו סתם כשר.** לעולה הואיל וסופו לקיץ המזבח שהוא עולה: **ניתק אין.** דמיעקר שם אשם מיניה משנמסר לרועה וקם סתמיה לעולה לא ניתק לא הוי סתמיה לעולה דאמר קרא אשם הוא בהווייתו יהא יג]: **הנהו נמי לייתו ולירצו.** איורשים: **יולדת.** עולת יולדת דאייתי ראיה מיניה יביאו יד] יורשים עולתה מאי לייתו ולירצו איכא אם היא ילדה כו׳: **מאן לימא דאי איכא כמה עשה גבה.** דיולדת דלא מיכפרא עולתה עלייהו אם הביאה טו] מחיים. עולה מכפרת על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה דתניא גבי עולת נדבה בת״כ (ד) ונרצה לו מלמד שהמקום מרוצה לו ועל מה המקום מרוצה לו אם תאמר דברים שחייבין עליהם מיתת ב״ד מיתה בידי שמים כרת (בידי שמים) מלקות ארבעים חטאות אשמות הרי עונשן אמור הא אין עולה באה טז] אלא על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה: **למימרא דקני להו.** ליורשין בהמת קרבן אביהן דקפרכת תכפר עלייהו: **אין בה משום שותפות.** דאמרינן בהמנחות והנסכים (מנחות קד:) הכל בא בשותפות לא חילק הכתוב אלא מנחה שנאמר בו נפש: ה״ג יז] [**נפש**] **אמר רחמנא.** ונפש כי תקריב קרבן מנחה וגו׳ (ויקרא ב): **דאין** יח] **ממירין בה.** אם יט] המיר אינו תמורה: ושותפין

חטאת נמי מיקרב קרבה מותרה. ואפי׳ הכי פסולה שלא לשמה כיון דאינה באה לאחר מיתה לשם חטאת כי אם לשם עולה אשם נמי כיון דאינו קרב להדיא לשם אשם אלא לשם עולה לא דמי לשאר קדשים כ] [ומקשה] חטאת אע״ג דקרב מותרה מיעט רחמנא הוא למסקנא זו משמע שעומד מוקשה דלימא ליה ר׳ אליעזר ז] אשם נמי כו׳ נ״ל כא] דגרס וחטאת בוי״ו וכל זה מדברי רב ששת וה״פ וחטאת אע״ג דקרב מותרה מיעט רחמנא הוא שלא תכשירנה מדאתיא כב] לאחר מיתה כמו מחיים ומשום הכי איצטריך לריש לקיש לעיל אותה והא דפריך אשם נמי כתיב ביה הוא לאו לסתור דבריו של רב ששת קאתי אלא הכי קאמר היכי ממעטת ליה מפסול שלא לשמן מאותה הא כתיב בה הוא כג] לפוסלן:

מיעט רחמנא היא כד]. בכמה מקומות משמע דמדכתיב היא בחטאת נפקא לן עיכובא דלקמן בגמ׳ (דף י:) דרבי אליעזר אומר אף האשם א״ל ר׳ יהושע חטאת נאמר בה היא בשחיטה [וכו׳] ובפ״ק דמנחות (דף ד.) חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא ותימה דלקמן בפירקין (דף ז:) גמרא חוץ כה] מן הפסח והחטאת ויליף לה מקראי אחריני וה״ר חיים מפרש דצריכי תרי קראי חד לחטאת ששחטה לשם עולה וחד לחטאת חלב ששחטה לשם חטאת נזיר ומצורע אע״ג דכולן שמן חטאת מ״מ פסולה כיון דאינן באין לכפר דינן כמו עולות כדאמרינן לקמן [ט:] ולא דמי לחטאת חלב ששחטה לשם חטאת [דם] דכשרה וקלת קשה מהא דפריך בריש מנחות (דף ג:) גבי חטאת חלב לשם חטאת נזיר ומצורע ליתכפר דכתיב זאת תורת ומאי פירכא והלא גלי קרא דכתיב בה היא ונראה דאיצטריך היא גבי חטאת לגלויי אמנחת חוטא ואמנחת קנאות כו] ואשמה דכתב בה היא וכמו בפסח (והיינו) דאמר לקמן [דף ז:] גבי פסח אלא הוא למה לי לכדתניא כל מקום שנאמר בו הוא כו׳ ורבינו ש״י כז] מוחקו משום דליתיה בברייתא דלקמן ובחנם מחק דשמא היא ברייתא בתוספתא כח] ומיהו קלת תימה אמאי צריך תרי קראי חד לחטאת וחד לפסח וה״ר יצחק מפרש חד לחטאת נקבה דלא אתי מותרה גופה עולה אלא תרעה עד שתסתאב ויביא בדמיה עולה ולהכי פסולה בשנוי קודש וחד בשעיר נשיא דהוי זכר ומותרו גופיה הוי עולה כי הפריש שתים לאחריות ואימא דלא ליפסול בשלא לשמן ויש שום צריכותא דלא מצינן למילף חד מחבריה דאי הוי כתיב בנשיא בדידיה סגי וצ״ע:

הגה״ה ניתק אין לא ניתק לא אמר קרא הוא בהווייתו יהא. משמע הכא דניתק כט] לרעייה דאורייתא ותימה דבפסחים בסוף אלו דברים (דף עג.) משמע דהוי דרבנן דמפרש התם דוקא שחטו סתם דיעבד אבל לכתחלה לא גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה ולא קאמר גזירה לאחר ניתוק אטו קודם ניתוק וי״ל דה״פ בהווייתו יהא קודם כפרה הלכך איכא ל] כפרה נמי בעי ניתוק גזירה אטו לפני כפרה ור״ת לא גרים כאן ניתק אין לא ניתק לא לא] וכן בפ״ק דמנחות (דף ד.) ולקמן ליתיה בפ׳ פרת חטאת (דף קטו:) ולא בתמורה פ׳ ואלו קדשים (דף יח.) ובא לפרש טעם למה הוא כשר כיון דגמירי דבאשם רועה ומפרש משום דכתיב הוא דמשמע בהווייתו יהא פירוש בהווייתו מה שסופו להיות דהיינו עולה שסופו עומד לכך כשיסתאב ויפלו דמיו לנדבה [1] ואין לחוש אי קאי קרא אהלכתא לב] דכי האי גוונא אשכחן בפ׳ הלוקח עובר פרתו (בכורות דף טז.) דאיצטריך קרא ואיצטריך הלכתא והשתא הא דנקט בכל דוכתא כל שבחטאת מתה באשם רועה לא נקט רעיה אלא לפי שתיקנוה חכמים וכי גמירי הכי גמירי כל שבחטאת מתה באשם קרב עולה דרעיה דרבנן היא:

נפש אמר רחמנא. ומשמע דמנפש קדריש וכן בסוף המנחות והנסכים (מנחות קד:) קתני הכל בא בשותפות חוץ ממנחה דכתיב נפש ותימה דבתורת כהנים דריש נפש ולא ליבור קרבנו ולא שותפין ונראה דרישא דקרא מייתי בכל מקום: **ולא** קניא להו והאמר רבי יוחנן. דרבי יוחנן אדרבי יוחנן הוי מצי לאקשויי ז]:

עין משפט נר מצוה

טז א מיי׳ פ״ד מהל׳ פסה״מ הלכה טו:
יז ב מיי׳ פרק יד מהלכות מעה״ק הלכה ג:
יח ג מיי׳ שם הלכה ב:
יט ד מיי׳ פ״א מהלכות תמורה הלכה ה:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה הגה״ה וכו׳ ואין לחוש אי קאי קרא אהלכתא. עי׳ נזיר דף סא: תוד״ה ואימא. ונע״ק:

מוסף רש״י

אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין. בפרשת לו את אהרן והקטיר אותם הכהן המזבחה אשה לה׳ אשם הוא והילכך אשם לא איפסיל בשלא לשמו דהא בהקטרה כתיב הוא והקטרה לאו עיקר הוא וליכא למימר הוא אשם ולא שנקטרו אימוריו שלא לשמו דהא הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר כדאמרי׳ בפרק תמיד נשחט במסכת פסחים (נט:) דנטמאו אימוריו או שאבדו לא מעכב כפרה ואוכל הבשר אבל פסח וחטאת כתיב הוא בשחיטה זבח פסח הוא בחטאת נשיא כתיב ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה לפני ה׳ חטאת הוא: **ואלא הוא.** דאשם למה לי (מנחות ד.) **אשם שניתק לרעיה.** שניתק מדין הקרבה ומסרוהו לרועה עד שיסתאב דקי״ל כל שבחטאת מתה באשם רועה (לקמן קטו:) **אשם שניתק לרעיה.** שמתו בעליו או נתכפרו באחר וחטאת ואשם אינן באין נדבה ומשנתכפרו באחר אין תקנה לזה וגבי חטאת הילכתא גמירי לה (תמורה כא:) דמתה ובאשם גמירי הילכתא (שם יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה ואם ניתקו מעליו והשליכו לאפר לרעות שיסתאב ויפול בו מום שיוכל לפדותו ולהוציאו לחולין וכל הרועים דמיהם נופלים לנדבה ומה היא נדבה ששה שופרות היו במקדש וכתוב עליהן נדבה ושם היו נותנין כל מותר דמי חטאת ואשם ומביאין משם קיץ המזבח עולות בשר לשם ועורות לכהנים שזהו מדרשו של יהוידע הכהן במס׳ תמורה (דף כג:) ואם לא הממין עד שיומם ומשניתקו לרעייה שחטו סתם כשר לעולת קיץ המזבח הואיל [illegible]

ליקוטים

אשם שניתק לרעיה ושחטו סתם כשר. פי׳ דוקא דיעבד, אבל לכתחלה אסור לשוחטו לשם עולה, אלא ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו עולה, כדאמרי׳ פ״ק דשבועות גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה. [illegible]

שיטה מקובצת

[illegible]

מסורת הש״ס

א) [מנחות ד.], ב) לקמן [illegible], ג) לקמן דף קיב. קטו: פסחים דף עג. נזיר כה: ע״ש מנחות ד. תמורה יח., ד) מנחות דף פב: ה) דף י:, ו) לקמן [illegible]

תורה אור השלם

1. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַשָּׂעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הָעֹלָה לִפְנֵי יְהֹוָה חַטָּאת הוּא: ויקרא ד, כד
2. וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה לַיהֹוָה אָשָׁם הוּא: ויקרא ז, ה
3. וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַיהֹוָה סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ וְיָצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבֹנָה: ויקרא ב, א

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ והוא עצמו אם לא הוקטרו אימורין כשר ואלא הוא: (ב) רש״י ד״ה אשם נמי וכו׳ והקטיר אותם הכהן המזבחה אשה לה׳: (ג) ד״ה ההוא וכו׳ [illegible] (ד) ד״ה מאן לימא וכו׳ בת״כ [illegible]

שינויי נוסחאות

[illegible]

[illegible]

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

ושותפין לא מצו ממירין. דתניא [חוץ מן הסותפים] לפי שכל הפרשה כולה נאמרה בלשון יחיד כמו לא יחליפנו ולא ימיר אותו ואם המר ימיר אחד מיחד ולא שניים ממירין: **שאני הסס.** אע"ג דלא קניא להו גזירת הכתוב הוא דשני יורשין אין [ה] ממירין זבח שהפרים אביהן: **אחד ממיר** [ו]. דהא דיורש ממיר בקרבן אביו מהכא נפקא לן אם המר [ז] לרבות את היורש דהוה מלי למיכתב אם ימר [ח] והכא נמי בלשון יחיד כתביה: **אם יגאל** [ט] **אין ממעשרו לרבות יורש.** שמוסיף חומש ופודה את מעשר אביו: **איתיה בשותפות.** דלא אשכחן דמימעטו שותפין מפדיון מעשר שני. ותמורה היינו טעמא משום דכל הפרשה נאמרה בלשון יחיד: **המקדיש מוסיף חומש כו'.** אדם שנדר קרבן והפרישו אבירו משלו להתכפר בו הנודר והומש ובא לחללו אם המפרים מחללו מוסיף חומש ואם המתכפר מחללו אינו מוסיף חומש [י] דתנייא רחמנא לחומש במקדים דכתיב (ויקרא מז) ואם המקדים יגאל את ביתו ויסף חמישיתו ואם גאל יגאל את השדה [המקדים אותו]: **ומתכפר עושה תמורה.** דאיתו הוה בעלים דידיה. ובמסכת תמורה ליף טעמא בפ"ק [י.]: **והתורם.** תרומה משלו על הכרי של אבירו טובת הנאה של מפרים הוא בידו לתתה לכהן שילקה אם בא ישראל ואמר לו הילך סלע זו ותן תרומתך לכן במי כהן אותה סלע טובת הנאה של מפרים הוא ויליף התם טעמא את [יא] כל מעשר תבואתך ונתת (דברים כו) מי שהפרישה מתבואתו בידו לתתה: ומשני **מקיבעא לא מכפרא מקופיא מכפרא.** כפרה [יא] קבועה שיאכל יורש בעליו ממש אין להן הלכך גבי מנחה כשרה ליקרב דלא [יב] דשותפין היא [יג] אבל כפרה קופיא ולפה ממילא יש להן בו והלכך ממיר. קופיא לשון לף כמו (חגיגה טז:) אקפו ידייהו וכמו (מנלים ב ו) ויקף הבחיל תרגום וקפא בחילא ויש לו דומה במסכת יומא (דף ג.): **כיפרו על מה שבאו.** קדשים שמזבח שלא לשמן יקרבו [יד] ותנן לא עלו לשם חובה ולריך להביא אחר מיהו מצטיע ליה [טו] אם כפרו על החטא שהופרשו עליו ונפקא מיניה שלא יהא מן היסורין דיתמיה את: **אמר רב אשי רב שישא בריה דרב אידי.** דיליף לא [טז] כיפרו מדבעי לאיתויי שני: **הכי קשיא ליה.** בהנאת [יז] שני טפי מהקרבת ראשון: **מי אמרת בשלמא לא כיפרו.** אפילו הכי מיקרב קרבי [יח] דשלא לשמו מכח לשמו קאתי דמתמילתא לשמו הוקדש ושני נמ לכפר על החטא כגון אם עולה היא מכפרת על עשה לו אם אשם הוא יכפר על אשמו: **אעשה דלאחר הפרשה כו'.** אם עולה [יט] קאי שנזבחו לשמן: **אחטאת.** דלא מכפרא אלא [כ] שגגת כרת דקודם הפרשה דכתיב לו הודע אליו חטאתו וגו' (ויקרא ד): **כיון דאי איכא כמה עשה גביה מכפרא.** לא [כא] חייב הכתוב [כב] ואכתיב [כג] על כל עשה ועשה אלא דזרון בעלמא [כד] וכתיב וגרצה לו מלמד שנתרצה [כה] ברוך הוא (גמ"כ פ' ויקרא פרק ד) אלמא כולן נתכפרו: **שלא נחשבה בעיניו ולא עשאה: כאילו לא כיפר וכיפר.** אף על פי כן כיפר: **מאי כיפר ומאי לא כיפר** [כו] **לאו כיפר עשה קמא דקודם הפרשה ולא כיפר עשה דסמיכה דהוה ליה לאחר הפרשה: בעמוד וסמוך קאי.** ואכתי כל כמה דלא שחטיה לא עבר עליה: **כיפר גברא.** על כל עשה שבידו ויגיל מן היסורין [כז]: לא

אחד מימר ואין שנים ממירין. משמע דלרבי יוחנן יורש ממיר ותימה דבפ' מי שהוליאוהו (שילובין מו:) קאמר רבי יוחנן רבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה ובריש תמורה (דף ב.) ובערכין (דף ב.) פליגי בה רבי מאיר ורבי יהודה וקאמר רבי יהודה יורש אינו ממיר וי"ל משום דר' יוחנן [כ] אית ליה הלכה כשתים משנה ובריש תמורה ובערכין אומר הכל ממירין יורש ממיר **מקופיא** מכפרא. תימה דבפ' קמא דתמורה (דף י.) גלפינן דמתכפר עושה תמורה ממזיר וההיא כפרה קבועה היא וי"ל דלא גליף מזיר אלא דמפרים אינו ממיר אבל מתכפר עושה תמורה אפי' מקופיא ופ"ת [כא] דיורש בקופיא גרידא קרי מתכפר וממיר וכי הוו שנים יורשים מיקרו שותפין ולא ממירין והא ביומא פרק הוציאו לו (דף נ.) קנעי בפר כה"ג שאחיו הכהנים מתכפרים אי בקביעותא מתכפרין והוו שותפין ולא מלי ממיר אי מקופיא מתכפרין וכולו של כהן גדול ומלי ממיר דיחיד הוא אלמא לא חשיב מתכפר כשהוא מקופיא מדכהן גדול ממיר ולא מיקרו שותפין מה שאחיו מתכפרין בו בקופיא וי"ל [כב] דבשמעתא שניהם [כג] היורשין הוו מקופיא לכך מיקרו שותפין ולא ממירין אבל התם כיון דאיכא השתא בהאי קרבן כפרת כהן גדול דקביעא לא חשיבא לגביה אחיו כמו שותפין על ידי כפרת קופיא [כד]: **דאי ס"ד כיפרו שני למה הוא בא.** תימה כמה קרבנות אדם מתנדב ומביא זה אחר זה מיד אע"פ שביפר הראשון שנעשה לשמו וי"ל דפריך שני למה חייב להביא ואם אינה אומר לא דמיא לאיתויי חדא חטאת והכא כיון [כה] דאיכא כמה עשה גביה מכפרא אעשה דלאחר הפרשה נמי מכפרא תא שמע [כו] ומסך ונרצה [כז] וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנאמר [כח] כי הדם הוא בנפש יכפר אלא מה תלמוד לומר ומסך ונרצה לכפר [כט] שאם [ל] עשאה לסמיכה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר [לא] מאי לאו דכיפר עשה דקודם הפרשה לא כיפר אעשה דסמיכה דהוה ליה עשה דלאחר הפרשה אמר רבא עשה דסמיכה קאמרת שאני התם דכל כמה דלא שחיט בעמוד וסמוך קאי אימת [לב] קא הוי עשה לאחר שחיטה לאחר שחיטה לא קא מיבעיא לן א"ל רב הונא בר יהודה לרבא אימא כיפר גברא שעיר מכפר אטומאה שאחר כך יש לומר כיון שאכל וקרב אחר תחתיו איגלאי מילתא שלא היתה הפרשתן הפרשה עד רגל אחר דשחטי ליה: **והלא אין כפרה אלא בדם.** נפרק [לג] תמיד נשחט (פסחים נו:) אתמר: כל כמה דלא אכלי הכהנים בשר לא מלי מכפר דכתיב ואכלו אותם אשר כופר בהם מלמד שהכהנים אוכלין בשר ובעלים מתכפרים אבל [לד] מכל מקום עיקר כפרה אינה אלא בדם: **לאחר שחיטה לא קא מיבעיא לן.** נסוף [לה] הסוגיא נעי רבי ירמיה אפילו לאחר שחיטה:

שיטה מקובצת א אמרת ביפרו שני למה הוא בא. תימה מאי פריך הא גבי קרא ואם עלי לשם חובה ולריך להביא אחר. וי"ל דה"ק למה הוא בא [אבל מה מכפר מה] שלא כיפר הראשון. ומיבעיא מאשם דאי בעולה ושלמים מאי נעי ליה שני למה בא אלא הוא בא בנדבה (הגלה) [דהגלה] אחם מתנדב שלמים ושולה כמה שירלה. ואיכא פריך למה הוא בא להגיון עליו מן היסורין מאי פריך למה הוא בא [אבל] עליו מן היסורין דה"ק כיון דכפרו עליו להגיון מן היסורין שני למה הוא ממיר: **איבעיא** לרבא **אעשה דלאחר הפרשה כבפרא.** תעלה קא נעי דמכפרת על עשה כפרפ"ר לעולל (תוס' סוכה): **רש"י** ד"ה **ביפר גברא.** על כל עשה שבידו. פירוש ואפילו לאחר הפרשה (גליון):

כ א מי"ר פ"ח מהל' תמורה הלכה ח:
כא ב מי"ר פ"ח שם הלכה ה:
כב ג מי"ר פ"ז מהלכות ערכין הלכה ב ופ"ח מהל' מעשר שני הלכה ח:
כג ד מי"ר פ"ז מהלכות ערכין הלכה ד:
כד ה מי"ר פ"ח מהלכות תמורה הלכה ד:
כה ו מי"ר פ"ד מהלכות [תרומות] הלכה ב:
כו ז מי"ר פ"ג מהלכות מעה"ק הלכה יב:

תורה אור השלם

1. לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב בְּרַע או רַע בְּטוב ואם המר יָמִיר בְּהֵמָה בְּבְהֵמָה וְהָיָה הוא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ:
ויקרא כז, י
2. ואם גָּאֹל יִגְאַל אִישׁ מִמַּעְשְׂרוֹ חֲמִשִׁתוֹ יֹסֵף עָלָיו:
ויקרא כז, יט
3. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:
ויקרא א, ד
4. כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יְכַפֵּר:
ויקרא יז, יא

הגהות הב"ח

(א) **גמ'** אמר רב ששיא בריה דר' אידי מסתברא: (ב) **שם** מכח לשמו קאתי יאני הוא כ"ל ותיבת לאה נמחק: (ג) **שם** והכל מין דאי איכא כמה: (ד) **שם** ס"ש יסמך ונראה לו לכפר עליו וכי מעיכה: (ה) **שם** כאילו לא כיפר וכיפר מאי כיפר ומאי לא כיפר מאי לאו: (ו) **שם** אימת הוי כ"ל ותיבת קא נמחק: (ז) רש"י ד"ה מין דאי וכי לא מייב בכתוב לחמביאם שיתמיהו וכו' בעלמא הס"ד ותמ"ש מ"ה מלמד וכו' אלמא בבולן נתכפר: (ח) ד"ה מאי כיפר וכו' כיפר מאי לאו:

שינויי נוסחאות

א) כמ"מ ואם (וכ"ה במקרא): ב) מ"ש רב אחי (ברי"מ. וכן תיקון בשתבר"ר. וכמ"כ הגיה אמי: ג) לומר לך שאם. כל"ל (שי"מ): ד) בהמנחות צג.: ד) כדתניא בדבל ממיירין כל"ל. והתיבות שבסוגריים נמחק (צ"ל. דק"ס): ונדל"ל בדתנן. דהוא משנה שם ע"ג מ): ה) אין זבח שהפריש אביהן עושה תמורה. ותיבת ממיירין ליתא (כ"ר. ד"ה): ו) בל"ק וכ"ז מוקקים מינות אחד ממיר. ובכל דיבור אחד. וכ"ה בכתה"ר: ז) אם המר ימיר (ברי"מ. ר"ש): ח) ימיר (ר"ה): ט) ל"ל גאל יגאל (שי"מ. רש"ש): י) מאת (כ"ר. וכמ"מ מדכתיב את: יא) בלומר כפרה כל"ל (שי"מ. וכ"ה ברש"י יומא ג.): יב) ל"ל דלא חל שותפין אהא (שי"מ): יג) ל"ל נוסף וכן לענין מרצין. פ"ש וכן נמי לענין שאלתא דרב אשי לעיל (שי"מ): יד) וקרבו דתנן כל"ל (שמ"ר): טו) ל"ל לן (שי"מ): טז) ל"ל שלא (שי"מ): יז) בס"ת גורס בהקרבת. ולכאורה נס בהבאת נוח ייתר וכלשונה דגמ'. וע"ש: יח) ל"ל קרב (שי"מ): יט) ל"ל עולות (שי"מ): כ) ל"ל אלא על (שי"מ): כא) ל"ל לא חייבו הכתוב להביא שתחייבהו (כ"ר. ר"פ): כב) בעלמא הוא כל"ל (שי"מ): כג) שנתרצה מכל להקב"ה כל"ל (שי"מ): כד) (שמ"ר): כה) וא"ש דהכא אמרינן דיורש כל"ל (ר"ה): כו) ק"ל דא"ל דשאני התם לפי [שהוא מקבעא] לכהן הגדול ולכן כפרה דכהנים [דקופיא לא חשיבא] אבל הכא דמת [זה שהיה לו] כפרה דקבעא [לכן דקופיא חשיבא] (שי"מ): כו) ל"ל כל"ל (שי"מ): כז) בה] ומיהו בזה ל"ל. (שי"מ): כח) בה] ראה (ש"מ): כט) ל"ל ועוד נראה (שי"מ): ל) יהוה מיריך על קושית הרמ"שוה (בה"ז. צ"ק): לא) ל"ל שעבר (שי"מ): לב) ל"ל ויקאתי (שי"מ): לג) ל"ל אע"ג דכפרק (שי"מ): לד) ל"ל מיתת אבל נמחק (שי"מ): לה) נרגש כלון תמרון. ודל' חלגא נד' על הגליון נדל"ל נימא דבא השני ג"כ להגיה מן היסורים. ול"ל כבוחמון. ולאלי ל"ל על דלך זה והלא ראשון לא בא אלא להגיה עליו מן היסורים:

מוסף רש"י

ושותפין לא מצו ממיירין. דתמיירין (גמ"ד) [נמילכין] פיקלין (דף יג.) וקא מפיק לה מתעבד: (תמורה ב) ועבו"ש דף י. רש"י ד"ה א"כ): **אם המר ימיר.** דהוה מלי למיכתב ואם ימיר בהמה בבהמה. המר ימיר למאי הלכתא, לרבות את היורש דתמורתו תמורה (תמורה ב.) **והאמר ר' אבהו אמר ר' יוחנן.** שלשה דברים בעותן משלו את תוכת חבירו (יומא נ.): המקדיש מוסיף חומש. שאם רוצה לפדות הקדשו קנון שנאל בו חומש, יטול לפדותו ומוסיף חומש, אבל מימר אינו מוסיף חומש דכתיב אם המקדים ובו' על הקדש ראשון אתה מוסיף חומש ולא על הקדש שני כגון תמורה. ע"כ שאם הקדים בית או שדה ואתו בעלים לפדותו, לא פדקי בלא חומש דכתיב ואם המקדים יגאל ויסף חמישיתו אבל אם גאלו אחר לא חייביה רחמנא לתן חומש ומתכפר ערשה תמורה. שאם הפרים ישראל קרבן כדי שיתכפר בו חבירו ישראל ואמר המתכפר זו תחת זו, תמורתו תמורה ולוקה כדין שהופרש לגרכי קרינא ביה קרבנו, דבתר המתכפר אזלינן (תמורה ב.). אבל המקדים אם המיר בה אינה תמורה, דאין ממיירין בשל אחרים והאי לאו בעלים דידיה הוא (יומא נ.): **והתורם משלו על של חבירו.** מתבואה שלו על טבלים של חבירו לפוטרו מן המעשרות (תמורה ב.): **טובת הנאה שלו.** של תורם, שיטול ליתנו לכל כהן שילקה (אי נמי) ואם אמר לו ישראל הילך סלע זה ותנה לכן במי כהן הוי אותו סלע של תורם ולא של (ה)כהנים בשבילו, ולא מלי טעין הלא כיון שנתרמה על טבל שלו נמצא דנתן סלע של של עצמו (תמורה ויומא שם): **טובת הנאה שלו.** שנאמר כי תבלה לעבר את שלו. שנאמר כי תבלה לעבר את כל מעשר תבואתך [ונו'] ונתת בכסף ובו' (דברים כו) הלה הכתוב בתרומה כמי שמעשרה משלו (יומא נ.): **שירי מצוה.** כלומר שלא אם לחשוב אותה מצוה ולא סמך (שם ה.):

ליקוטים

ואם גאל יגאל לרבות את היורש. אדם היורש מעשר שני מאביו ופדאו מוסיף חומש אע"פ שלא הפרישו הוא מ"מ הרי הוא שלו עכשיו. ובקשיא לי יורש למה לי לדברי, לא יהא אלא שניתן לו מי לא מוסיף עליה חומש. ואיכא למימר המקבל מתנה ויורש חדה שיטה ניתנו ויקמ"ל דמעשר ממון הדיוט הוא ומצי לאורותיה לבריה ומצי נמי למיהביה במתנה, וכי פריק ליה יורש ומקבל מתנה מעשר דפשיה, פריק ומוסיף חומש. דלר"מ דאמר מעשר ממון גבוה הוא, לא מצי יהיב ליה במתנה ולא מצי לאורותיה לבריה. א"נ הא דקתני יורש ולא קאמר מקבל מתנה, אפילו לר' מאיר קאמר ליה, ואע"ג דבמתנה לא מצי יהיב ליה, לענין יורשה מדה דיורש במקום אב קאי וכי פריק ליה יהיב חומש, כדאשכחן לענין גאולת הקדשות שהיורש עומד במקום אביו גם כן להוסיף חומש שהקדש אינו יכול לא ליתנו במתנה ולא להורישו

ראש"ה אמר רחמנא רבוה, הכא נמי רחמנא רבייה (רא"ש תו"ר נמוקומו): כאילו לא כיפר וכיפר. בפ"ק דזבחים פפרש דלא תימא שלא עבר כל כך אם לא קיים מצות עשה זו, אלא הדבה עבר כאילו לא כיפר. ומ"מ כיפר שפטור מקרבן. ועוד פפרש התם לשון אחר שעולה מכפרת אחייבי עשה שקודם השחיטה, אבל מצות עשה דסמיכה שעד אחר שחיטה לא עבר שלעולם הוא בקום וסמוך עד לאחר שחיטה, אינה מכפרת (תו"ר יומא ס' ע"א):

לא כיפר קמי שמיא מי לא [א]תנן [1]והנותר [ב]בשמן אשר על כף (א) וגו' לכפר [אן] עליו לפני ה' [ג][א]אם נתן כיפר ואם לא נתן לא כיפר דברי ר"ע ר' יוחנן [בן נורי] אומר שירי מצוה הן בין ניתן בין שלא ניתן כיפר ומעלין עליו כאילו לא כיפר מאי כאילו לא כיפר אילימא דמבעי (ב) לאיתויי קרבן אחרינא האמרת בין ניתן בין לא ניתן כיפר אלא כיפר גברא לא כיפר קמי שמיא הכא נמי כיפר כו' התם נמי כיפר מתן בהונות לא כיפר מתנות הראש ת"ש ר' שמעון אומר [ד]כבשי עצרת למה הן באין כבשי עצרת שלמים נינהו אלא שעירי עצרת למה הן באין על טומאת מקדש וקדשיו נזרק דמו של ראשון [ה]שני למה קרב על טומאה שאורעה בין זה לזה אמור מעתה ראויין היו ישראל להקריב קרבנותיהן בכל עת ובכל שעה אלא שחיסך הכתוב והא הכא דעשה דלאחר הפרשה (ג) וקא מכפרא אי דאפרשינהו בבת אחת הכי נמי הכא במאי עסקינן דאפרשינהו בזה אחר זה וליקו ולימא ליה לקרא דכי כתיבא בזה אחר זה כתיבא אמר רב פפא [בן] קרבנות צבור קאמרת [ב]שאני קרבנות צבור [ו]דלב בית דין קמתנה עליהן כדרב יהודה אמר שמואל [ז]דאמר רב יהודה אמר שמואל קרבנות צבור [ח]סכין מושכתן למה שהן אמר ליה רב יוסף בריה דרב שמואל [גן] לרב פפא [ט]ומי אית ליה לרבי שמעון לב בית דין מתנה עליהן [י]והאמר רב אידי בר אבין אמר רב עמרם אמר רבי יצחק [כ]אמר רבי יוחנן תמידין שלא הוצרכו לצבור

לא כיפר קמי שמיא. לנחת רוח לקונו דלא עבד מצוה מן המובחר: **אם נתן.** שיריים על ראש מצורע כיפר כו' [ד] דכפרה אמתנות הראש כתיבא: **שירי מצוה הן.** דכתיב והנותר הלכך הוי כשפיכת שירי הדם דחטאת דלא מעכבי כדלקמן (דף נב.): **לא כיפר מתנות הראש.** ויביא לוג אחר ויתן מתנות הראש. ולר' עקיבא צריך שיתחיל בבהונות: **כבשי עצרת שלמים נינהו.** והיכי תנא סיפא דמילתיה על טומאת מקדש וקדשיו והלא חובה ללחם הן באין [ל] להתיר את החדש במקדש למנחות ולבכורים: **שעירי עצרת.** גבי עצרת כתיבי שני שעירים חד בתורת כהנים ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת וחד בחומש הפקודים למוספין וקיימא לן במסכת שבועות (דף ג.) שעירי הרגלים באין על טומאת מקדש וקדשיו שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף: **שני למה קרב.** והלא ראשון כיפר [ה] לטומאה שלפניו: **בין זה לזה.** קס"ד בין הקרבתו של זה להקרבתו של זה: **[ראויים היו ישראל כו'.** דכל שעה] בספק חוטאין קיימי: **אלא שחיסך הכתוב.** חסך [ז] מעונותיהם ולא דקדק אחריהם לפי שחס על ממונם וחבירו במסכת מנחות (דף עו:) מפני החיסכון [ו] ומפרש מאי מפני החיסכון התורה חסה על ממונם של ישראל: **והא הכא.** דטומאה שאירעה בין זה לזה עשה דלאחר הפרשה הוא שהרי מאתמול הופרשו וקתני דשני מכפר. טומאת מקדש וקדשיו עשה נמי הוא דכתיב וישלחו מן המחנה וגו' (במדבר ה): **אי דאפרשינהו בבת אחת הכי נמי.** דלא מכפר שני אמידי ואין צריך לבא: **הכא במאי עסקינן.** דהוצרך שני לבא דאפרשינן [ח] בזה אחר זה והאי שאורעה בין זה לזה דקתני שאורעה אתמול בין הפרשתו של זה להפרשתו של זה ולעולם אעשה דלאחר הפרשה לא מכפר: **וליקום ולימא ליה כו'.** בתמיה אפשר שלא בא הכתוב אלא לכך והלא בכל שנה הצריכו [ט] שנים: **לב בית דין.** (העם) העוסקין בצרכי צבור מתנה עליהן שאפי' יפרישו [י] הכהנים בבת אחת לא תהא הפרשת האחרון הפרשה עד סמוך להקרבתו כדי שיהא ראוי שני זה לבא על טומאה שאורעה בינתיים: **קרבנות צבור סכין.** השוחטן מושכתן למה שהן ראויים ועומדין ואפילו לא ידע השוחט מה הן (או) [יא] כגון תמידין שלא הוצרכו לצבור שניקחו מתרומה ישנה והגיע אחד בניסן שמצוה להביא מן החדש כדאמרינן בראש השנה (דף ז.) שוחטן וכשרין לקיץ המזבח כדין שאר מותר תרומת כסף הנשאר בקופות התרומה כשמגיע אחד בניסן שמקייצין בו את המזבח ואע"ג דלשם תמידין נלקחו ולא לשם עולות נדבת צבור כגון קיץ המזבח הואיל ולא חזו לתמידין קרבי למאי דחזו משום דלב ב"ד מתנה עליהן אם (ד) הוצרכו הוצרכו ואם לאו יקיילו בהן את המזבח ונראה בעיני דלא גרסי' לה להא דשמואל הכא דהא מוקמינן ליה בפ"ק דשבועות (דף יב:) אליבא דמאן דלית ליה לב בית דין מתנה עליהן:
לדברי

לא כיפר מתנות הראש. פי' בקונט' ויביא לוג אחר ויתן מתנות הראש ולר' עקיבא צריך להתחיל בבהונות ותימה דבסוף הוציאו לו (יומא דף סא.) משמע דלכולי עלמא אין מתנות הראש מעכבות ואפילו נשפך הלוג דפליגי התם ר"א ור"ש ורבנן בנתן מקצת מתנות שבבהונות ונשפך הלוג וקתני סיפא גמר מתנות שבבהונות ונשפך הלוג דברי הכל מתנות שבראש אינן מעכבות [יב] כלל דאין צריך להביא אחר דבעינן אחר אי אפשר לפרש וזהו דלא כתנאי דהכא וצ"ל דלר' יוחנן בן נורי נמי אין מעכבות כלל ואין צריך לעשותן ומעיקרא ס"ד לא כיפר קמי שמיא אפילו מה שעשה כבר כגון מתנות בהונות עצמן אע"פ שנתנן אין בהן ריצוי גמור לפי שחיסר מתנות הראש אע"ג דלא מעכבי כמו שאמר לעיל שקרבן שעשה לא כיפר קמי שמיא בשביל סמיכה שלא עשה אע"ג דלא מעכבת והדר מסיק ומתן [יג] בהונות שכבר עשה כיפר לגמרי שיש בהן ריצוי גמור אבל מתנות הראש לא כיפר קמי שמיא ואין צריך לעשותן דכתיב והנותר וגו' וכן הקרבן כשר וכיפר על כל עשה שקודם לכן אבל סמיכה לא כיפר דהויא לאחר הפרשה עד שיביא קרבן אחר אבל קשה על זה דלא הוי ליה לתרץ רק התם כתיב והנותר וגבי סמיכה לא כתיב והנותר וצ"ל דהתם ה"פ מתנות הראש לא מעכבי דכיון שקיבל מדם האשם ומן השמן על הבהונות אינו קרוי עוד מחוסר כפורים אלא מותר לאכול בקדשים וליכנס למקדש דמתן שמן נמי קרוי קרבן כדאמר פרק בית שמאי (לקמן מד:) לכל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע ולכן לכל הפחות צריך [יד] ליתן על הבהונות קודם שיהא מותר בקדשים. ברוך:

וליקו וליטא ליה לקרא דכי כתיבא בזה אחר זה כתיבא. הא לא פריך דלימא ליה לקרא שלא חייב להביא שנים אלא כשהפריש בזה אחר זה אבל הפריש שנים בבת אחת [אינו חייב] [טו] שזו אינו קושיא דאפי' הפריש שנים בבת אחת נהי כשקרב האחד לא מהני השני שהופרש עמו מכל מקום יכול להפריש [טז] אחר כן ולהקריב ומועיל דלעולם חייבה תורה להביא שנים אלא הכי פריך דאטו מי לימא ליה לקרא דכי משתעי [שצריך להקריב ב' דוקא כשמפריש בזה אחר זה [יז] וקשה ליפרך נמי דאטו מי לימא ליה לקרא דכי משתעי] ע"י לב ב"ד ונראה דבלאו קרא הוה קשיא ליה משעירי עצרת שעושין כל שנה שדוחק הוא להעמידם ולומר שהיו מפרישין אותן בזה אחר זה: **סכין** מושכתן למה שהן. בסוף פרק קמא דשבועות (דף יב:) אמרינן דשמואל סבר להא דר' יוחנן דהתם ובסמוך מייתי לה (ה) אמר רבי יוחנן תמידין שלא הוצרכו לצבור לדברי ר"ש אין נפדין תמימים פירוש אלא מקילין בגופן את המזבח כדקאמר התם לר' שמעון ופי' שם בקונט' דשמואל סבר לה להא דאמר רבי יוחנן לדברי ר"ש אין נפדין תמימים ומקילין בהן את המזבח דאמר שמואל סכין מושכתן למה שהן פי' סכין השוחטן סתם מושכתן לקרבן שהופרשו מתחילה כגון עולת תמיד לעולת קיץ אע"פ שאין זה אותו קרבן כיון דמעיקרא עולה והשתא עולה והשתא קשה מאי מייתי התם תניא נמי הכי מברייתא הלא ממתני' דהתם הוה ליה לאיתויי ועוד דבהדיא מוכח בשמעתין דמילתיה דשמואל דווקא כרבנן דפליגי עליה דרבי שמעון דאית להו לב בית דין מתנה עליהן ויש פירושים ברש"י שמוגה בהן נראה בעיני דלא גרסינן הא דשמואל הכא דהא בפרק קמא דשבועות מוקמינן לה אליבא דמאן דלית ליה לב בית דין מתנה עליהן וזהו דוחק למחוק כל מילתיה דשמואל מן הספרים ועוד נראה שדברי הקונטרס סותרים זה את זה שפירש סכין מושכתן למה שהן ראוין ועומדין כגון תמידין שלא הוצרכו לצבור שנקחו מתרומה ישנה והגיע אחד בניסן מקילין בהן את המזבח ואף על גב דלשם תמידין נלקחו ולא לשם עולות נדבת צבור הואיל ולא חזו תו לציבור קרבי למאי דחזו משום דלב בית דין מתנה עליהן אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יקיצו בהן אלמא לפירושו לא מהני תנאי בית דין למיקרב תו לתמידין ואחר כך פירש לדברי חכמים נפדין תמימים דאית להו לב בית דין מתנה עליהן להכשירן לתמידי שנה הבאה שאם לא הוצרכו יהיו לדמיהן שיפדו אותן ממעות חולין בלא מום ויוציאום לחולין ויפלו דמיהן למותר תרומה ואחר כך יקחו אותן מתרומה חדשה ויוכשרו לתמידים ונראה כפירוש (מ) הערוך וזה לשונו סכין מושכתן למה שהן פירוש למה שהן אם תמידין אם מוספין סכין מושכתן להיות כן אבל טרם שמושכתן הסכין אין לומר איזה תמיד ואיזה מוספין אלא תלויין ועומדין בתנאי לב בית דין שכך מתנה עליהן לב בית דין אף על פי שאמרו שהן תמידין אם ירצו להקריבן לשם זבח אחר רשאין לפי שבזמן שמשך הסכין לשחיטת התמיד הרי הוא תמיד ובזמן שמשך זה הסכין לשם מוסף הרי הוא מוסף וזה סייעתא לר' יוחנן [דאמר] שאם לא הוצרכו להן [אליבא דרבנן] נפדין תמימים שלא משכתן סכין (ו) לעולם והשתא להאי פירושא לא גרסינן תניא נמי הכי דמילתא דשמואל כרבנן אלא גרסי' תניא מודה ר' שמעון כו'

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פרק ד מהלכות מחוסרי כפרה הלכה ג:
כח ב מיי' פי"ב מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ו:

שיטה מקובצת

לא כיפר מתנות הראש. פי' הקונטרס ויביאו לוג אחר כו'. ולא נהירא דהא אמרינן בפ' הוציאו לו (דף סא.) נשפך הלוג אחר שגמר מתנותי(ו) של בהונות דברי הכל מתנות הראש לא מעכבות. [אלא נראה] דמעיקרא הקשה [אימא] כיפר גברא להנין מן היסורין, לא כיפר קמי שמיא שלא עשה מן המובחר, ודחי [דזה] לא מקרי לא כיפר בשביל כך [אלא כיפר מתן בהונות לא כיפר] מתנות הראש קמי שמיא [ח] ולא עשה בהם נחת רוח ליוצרו, אבל להביא לוג אחר לכ"ע לא צריך: **והא** הכא דעשה דלאחר הפרשה הוא. פ"ה וישלחו [מן] המחנה וגו'. וקשה א"כן (מ"מ) מאי פשיט אבעייתו, הוא בעי מדבר שאין בו כרת ופשיט ליה מכרת. וי"ל דהוא פשיט מכ"ש מדקאמר שהוא מכפר בדבר שיש בו כרת כ"ש [בדבר שאין בו כי אם עשה לבדו]. מ"מ קשה דתפשוט כמו כן בחטאת דעשה דלאחר הפרשה מכפרת, ולעיל משמע דפשיטא ליה בחטאת [דלא] מהני. ועוד קשה דכרת ולאו איכא נמי הכא דכתיב (במדבר ה, ג) ולא יטמאו את מחניהם וכתיב (שם יט, יג) את (מקדש) [משכן] ה' טמא ונכרתה וגו', (גבי) [וגבי] קדשים בטומאת הגוף [כרת איכא] אבל עשה ליכא כלל. לכך נראה למורי דפריך משעירי עצרת אעשה דעולה די"ש לספק לזה כמו לזה, דטעמא מאי מספקא לן בעולה משום [דבא] על עשה טובה, שעירי עצרת נמי (מכפרת) [מכפרים] על טומאת מקדש וקדשיו שארעה בין רגל לרגל שעבר, ושעירי הרגלים מכפרים על אין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף (שבועות ג.). יהא דקאמר אעשה דלאחר הפרשה לאו דיקא אלא כלומר כמו עשה דעולה כדפי' (תוס' הר"פ ז"ל): וליקו ולימא ליה לקרא דכי כתיבא בזה כו'. [וכן] לא מיירי קרא כי אם (שהפריש) [כשהפריש] שניהם בזה אחר זה אבל אם הפרישם בבת אחת אין צריך להקריב השני. כך פרש"י. וקשה דגם אם הפרישם בבת אחת יניח להשני ויפריש אחר [ויקריבנו] וא"כ מיירי שפיר בכל ענין שיביא אותם שני שעירים אף כשהפרישם בבת אחת (תוס' טוך): סכין מושכתן כו'. פירש הקונטרס למה שהן ראוין ועומדין ואפילו לא ידע השוחט מה הן. והקשה השר מקוצי היכי דמי אי קסבר שהן חולין הא אמרינן (לקמן מו:) (לשם) [משום] חולין פסולין. ואי קסבר שהן קדשים אחרים תיפוק ליה דאף בקרבנות יחיד כשרים דהא אמרינן לשם קדשים כשרים. לכן נראה לו כפירוש האחר שפירש כגון תמידין שלא הוצרכו לצבור כו' אע"ג דהאי עולות חובה והאי עולות נדבה דהסכין מושכתן למה שהן ראוין להיות דלב ב"ד מתנה עליהן, ועל זה פריך מי אית ליה לר"ש לב ב"ד מתנה הא לדברי ר"ש אין נפדין תמימין דלית ליה לר"ש לב ב"ד מתנה עליהן כו' כפרש"י. וקשה דבשבועות (דף יב:) מוכח דר"ש אית ליה [לב ב"ד מתנה] דשמואל אית ליה כר"ש דאין נפדין (תמידין) [תמימין] ואפ"ה איצטריך ללב ב"ד מתנה עלייהו כדפי' משום דמתחלה הוו עולת חובה והשתא עולת נדבה, וא"כ מאי פריך ומי אית ליה לר"ש, אה"נ דאית ליה לב ב"ד סי' לענין שמתחילה חובה והשתא נדבה. לכך נראה דלא גרסינן מדרב יהודה אמר שמואל אלא גרסינן שאני קרבנות צבור דלב ב"ד מתנה עליהן, ומי אית ליה לר"ש לב ב"ד מתנה עליהן. אבל לפי מה שפי' הערוך ניחא הגירסא דהכא שפי' שמואל אית ליה כרבנן דאמר נפדין תמימין ולא כר"ש, והא דאמר סכין מושכתן ר"ל דעד שעת שחיטה אינו נגמר מה יהו דיכול לפדותו ולהביאו לדמי נסכים אם לא הוצרכו לכפר דלב ב"ד מתנה עליהן. והרשב"א [כ] אומר שיש ליישב גירסא דהכא אף לפ"ה דהתם, דאה"נ דשמואל סבר לה כר"ש דאמר אין נפדין תמימין אלא מקיילין בהן המזבח והוא מייתי לראיה כדרב יהודה אמר שמואל דצריכין ללב ב"ד מתנה עליהן כדי לעשות לאחר שהופרשו כאלו [לא] הופרשו עד סמוך לשחיטה, ופריך מי אית ליה [לר"ש לב ב"ד מתנה עליהן כל כך לבטל ההפרשה ולהוציאן לחולין, והא אמר ר"י לדברי ר"ש אין נפדין תמימין, והני נמי דאיצטריך ללב ב"ד מתנה עליהן לשנות מחובה לנדבה (כל כך) (מ"מ) לפדותן תמימין ולהוציאן לחולין לית ליה לב ב"ד מתנה עליהן (תוס' טוך):

מסורת הש"ס

א) נגעים פי"ד משנה י, ב) [במשנה איתא מן השמן, והיינו קרא דכתיב בפרשת מצורע י"ד פסוק כ"ט והנותר מן השמן אשר על כף וגו' לכפר עליו לפני ה'. וכן העתיקו הילקוט. ודע דלעיל בקרא י"ח כתיב והנותר בשמן אשר על כף וגו' וכפר עליו הכהן לפני ה'], ג) ת"כ מצורע פ"ג ה"ב, ד) תוספתא דשבועות פ"א ה"א, ושם בשינוי לשון, ה) תוספתא שם, ירוש' קידושין פ"ב ה"ו ושבועות פ"א ה"ד, ו) כתובות קו: שבועות יא: מנחות עט:, ז) שבועות יב:, ח) ירוש' שקלים פ"ד ה"ג, ט) מנחות עט:, י) [שבועות יא: מנחות סס], כ) ירוש' שם וביומא פ"ה ה"א, ל) מנחות סח:, מ) [בערך משך]:

תורה אור השלם

1. וְהַנּוֹתָר בַּשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל רֹאשׁ הַמִּטַּהֵר וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה: ויקרא יד, יח

הגהות הב"ח

(א) גמ' על כף וגו' וכפר עליו הכהן לפני ה' אם נתן: (ב) שם דמיבעי ליה לאיתויי: (ג) שם דלאחר הפרשה הוא וקא: (ד) רש"י ד"ה קרבנות וכו' אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו: (ה) תוס' ד"ה סכין וכו' מייתי לה להא דאמר ר' יוחנן: (ו) בא"ד שלא משכתן סכין מעולם וכו':

מוסף רש"י

שירי מצוה הן. מתנות בהונות קרוין שיריים דכתיב בהו ומיתר השמן וגו' ומתנות הראש קרוין שירי שיריים דכתיב בהו והנותר בשיריים הראשונים יתן על ראש המטהר (יומא סא.): לב בי"ד. של כהנים (מנחות עט בבת"י): לב בי"ד מתנה עליהן. בשעת לקיחה וכו' יכל מידי לציבור נותנין בי"ד לב (שבועות יא.): סכין מושכתן למה שהן. סכין השוחטן סתם מושכתן לקרבן שהופרש מתחלה לכך ואפילו אין זה אותו קרבן עצמו, וכגון עולת תמיד עולה לקיץ אם אינו ראוי לתמיד (שם יב:): תמידין שלא הוצרכו לצבור. שבכל שנה היו נשארים ארבע טלאים, דאמרינן בפרק התכלת (מנחות מט:) אין פוחתין משסה טלאים המבוקרים בלשכת הטלאים, כי בכל יום היו נוטלין שנים ונוטלים שנים אחרים ונותנים תחתיהן חוץ מיום אחרון של אדר שלא היו נותנים אחרים תחתיהן לפי שמכאן ואילך אין מביאין אלא מאותן הנקנים משקלים של שנה זו, דאמרינן במס' ר"ה (ז.) אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה, ונשארו ארבע שלא הוצרכו, ולדברי ר"ש דלית ליה לב ב"ד מתנה עליהם אם הוצרכו הוצרכו ואם לא יפדו, אין נפדין תמימים אלא ירעו עד שיסתאבו ואח"כ ימכרו (מנחות עט בבת"י):

שינויי נוסחאות

אן נ"א וכפר אם נתן כפר כו', והשאר נמחק (ב"ח). והוא הנוסח האמיתי, דבקרא והנותר בשמן וכפר כתיב, והוא הקרא המוקדם וגם כתוב בו וכפר כמו גבי סמיכה אבל לכפר לא משמע אם נתן כו'. ובכל דפ' הישנים ליתא תיבות עליו לפני ה' (דק"ס). ורא' מסורת הש"ס: בן נ"א ר' זירא (כ"ג הראשונים בשבועות יב.). וגיר' כי"פ אלא אמר רב פפא: גן נ"א שמעיה (ש"מ): ד] ואם לא נתן לא כיפר כל"ל, ותיבת כו' נמחק (ש"מ): ה] נ"א כיפר על מה שלפניו (שמכ"י): ו] נ"א חשך מעונותיהם (שמכ"י). נ"א חסך על עונותיהם (צ"ק): ז] נ"ל חיסכון, וכן בסמוך (יעב"ץ. וכ"ה בבתה"י ובכל דפי הישנים). ובד' שלנו שינו עפ"י הגמ' דמנחות, ע"ש במסה"ש: ח] נ"ל דאפרשינהו (ש"מ): ט] בכ"פ איתא: ביסוד אחר של רש"י נמצא הצריכו הכתוב שנים ואפשר שלא תארע טומאה בנתיים והתם זה אחר זה איכא: י] יפרישום (כ"ה בבתה"י ובכל דפי הישנים): יא] בש"מ ול"ק מוקפים תיבת או. אולם מהש"מ בתוס' ד"ה סכין מושכתן נראה בהדיא דב' פירושים הם ברש"י וגרסי' תיבת או, עיי"ש ול"ע: יב] מעכבות, וכעין זה קתני התם גבי מתנות של פר ושעיר של יוה"כ והיינו דאינן מעכבות כלל כו', כל"ל (ש"מ): יג] דמתן (ש"מ):

יד] אין צריך ליתן על הראש קודם כו', כל"ל (צ"ק) ובס' טה"ק מפרש דברי התוס' עפ"י הגי' שלנו, וכתב שהגהת הצ"ק היא על חנם, עש"ב: טו] אינו חייב אלא אחת כל"ל (ש"מ): טז] יכול להניח השני שהפריש ולהפריש אחר אחר כך ולהקריבו ומועיל כו', כל"ל (שמכ"י): יז] זה ומשני דקרא משתעי ע"י לב ב"ד, וקשה כו' כל"ל (בה"ז). וגי' צ"ק אך קשה א"כ מאי משני לב ב"ד, וכי משתעי קרא ע"י לב ב"ד כו': יח] נראה להוסיף כאן שחיסר מצוה (עפ"י תוס' יומא נ ב.): יט] ועי' מלא"ט לרש"י ד"ה אלא: כ] בתוס' הרא"ש בשבועות יב ב הביא פירוש זה בשם ריצב"א:

ו) שבועות י:, ב) [לעיל ד.], ג) ע"י רכ"מ צו פרש"י ה ה"ג, ד) [לעיל ג:], ה) [לעיל ג: ד: לקמן ח. ספיסים סב.], ו) לקמן י., ז) ויקרא א, ד:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' רב ממתא אמר פסולה נשחטה לשם שלמים דיליה בעינן: (ב) תד"ה (נדף הקודם) סכין כו' מקדש וקדשיו דתני במתני' התם ובגרייתא מיהם טופי ממתניתין דקתני כל"ל ומיהם והא ממתק: (ג) שם דלפי לאו משום גזירה אטו לפני בפרה היו מקילין:

גליון הש"ם

גמ' תודה קרויה שלמים. פעין זה ממתות דף טו ע"א ופעין לקמן דף קג ע"ב תוד"ה ממתה ובמנחות דף ז ע"א תוס' ד"ה מדאפקיקוהו: שם חטאת ששחטה לשם חטאת בשרה. עיין מזיר דף מ ע"ב תוס' ד"ה שהרי:

שינויי נוסחאות

א) מיכות זריקה של דימה בכ"מ, וכ"ה בתד"ה דלמא וכ"ש: ב) מוהכה"ק מיקח מה שבפוגרייס, אולם עי' כמ' עה"ק מ"ש לפרש גי' זו: ג) בכתה"י וד"ש דל"ב רבא [בכל הספוגין], וכן בכה"י וד"ש בר"ש ד"ה לשם שלמים. אך בד"ו רפ"ט וע"ש בלפניו וכן הגיה הבה"ז, וכנר' ע"פ תוס' ד"ה אמר רבא: ד) נשחטה נמתק (ש"ס:): ה) ביום וכו' זבחו ליתא בכתה"י. וכ"ל ביום קרבנו יאכל (שמכ"ה) וכן הגיה בש"ס וע"פ הפסוק: ו) כ"ל שלמים דידיה (בחה"י, שמכ"ה): ז) כ"ל רב (בה"ה). וכ"ה לעיל ג ב (הגרי"ב) וע"פ בפ"ש תוס ז, וכן הגיה הקר"ל ע"פ מש"כ בתד"ה אמר רבא. ומהסימן לקמן ע"ב (חטאת ס"ל מ"י וכו') משמע דגרסי' רבא: ח) כ"ל ודאי פסולה (בחה"י ודי"ן): ט) כ"ל עולה (גליון). וכ"ל מתוד"ה על מי, וכ"כ הקר"ל דגר' לגרוס עולה, וע"פ מש"כ בגירסת הרמב"ם: י) לחולין (כ"י"ר. וכ"ה בתוד"ה סכ"ן): יא) לתמידין, זה לא נאמר אלא יעשה מהן קרן למזבח. ולדברי כו' כל"ל (ש"ס). אבל בתוד"ה סכין הכתוב מיירט בעלים וחכא בשינוי קודש איירי שהיתה (ש"ס, ובגי"ר בצ"ק וק"ס): בב) כ"ל של זה כשוחט כו' (כ"ר ודי"ן) כ"ל של זה ולא שיתכפר בה אחר אלא כשוחט (שמכ"ה). מיכת וה"ה ליתא בכתה"י וד"ש. וכל"ק כ' דכאן כל"ל ומה"ל כשרה רעולה לבעלים דאפי' שנוי קודש אין כאן דהוי כשוחט חטאת חלב לשם חטאת דם: בג) אין פסולה ממש אלא לא, כל"ל (ש"ס): בד) בכה"י וד"ש רבא: בה) על עשה (ש"ס): בו) למימר נמתק (בבה"ה): בז) דהא הכא (ש"ס): בח) כ"ל עלה (ש"ס וכ"ה בבחה"י) ולפ"ז כ"ל עבירת עשה: בט) כ"ל הא גלי וא"ו (שמכ"ה): ל) דרב שמואל בר יצחק דאמר דלר"ש דוקא תמידין מקריצין בהם כו', כל"ל ועי' נחוש דמנחות דגי' נכונה היא (צ"ק): לא) לבסוף (שמכ"ה): לב) ברעיה נמתק (קרבא). וגי' כ"ק דהיכא דליתא ליה תקנתא בקרן המזבח אית לה לר"ש לב ביי"ד מתנה ומיהו הא מוכח במנחות בפ' התודה דהיכא דאית ליה כו': לג) כ"ל ומשום: לד) בשחיטה הסמ"ק (צ"ק). כל"ה הנוסח כשירה גמורה, ואפשר שטות דיבור בפני עצמו ולפנינו דגרי רבה דכפרה דקתמר ר"ל כפרה גמורה, ועי' בר"ש: לה) כ"ל ברבא (הגרי"ב. וב"ה בד"ן). וגירסת רש"ל דרב חסדא כרבא ס"ל דבהא דרבא מודה, וטעמא דתודה משום דכתיב בהו קרא שלמיו ואיירי ששחטה וכו'. וגירסת קר"ל דרב כרבה ס"ל דהא דרב חסדא מדיוקא דטעמא דשלמים לשם תודה וכו' הא תודה וכו' משמע דר"ל כו'. ועפ"כ: לו) כ"ל שלמיו דידיה (הגרי"ב). כל"ל שלמיו: לח) דם כדפי' בקונטרס (ש"ס): לח) כ"ל בדבריו (בה"ה. צ"ק ועוד): מ) שינוי קודש אשינוי בעלים (ש"ס וגליון): מ) ביתר הכז כתב לגיה כשם מלא גדול קדמון ועוד יש לומר. ותיובתא מחברא הוא (ע"ד דוד): נא) עי' קר"ל כל"ה על מי. ובהגהות דברי נחמי' מוקח דאי הפרישה כו' עד דלאחר הפרשה: נב) כ"ל אית דגרסי (צ"ק ועי"ש) וכ"ה בד"ה: נג) אבל רש"י ז"ל מיקן זה וכתב דהכל מימרא אחת היא, עי' קר"ל כל"ה שלמיו ובע"ה אמר רבא (שמכ"ה): נד) כ"ל דגבי עולה נמי כתיב וכיפר עליו כו':

לדברי רבי שמעון אין נפדין תמימין. דהכי גמר לה רבי יוחנן מרבינא דפליגי בה רבי שמעון ורבנן ברבי שמעון ליה לב ב"ד מתנה עליהן להכשירן לתמידי שנה הבאה [לומר] אם הוקרבו ואם לאו יהא קדושים לדמיהן שיפדו אותן ממעות חולין בגלח מוס ויוציאם לחול [ו] ויפלו דמיהם לאותה תרומה ואחר כך יחזרו ויקחו אותם מתרומה מדשה ויוכשרו לתמידין [א] ולדברי חכמים נפדין תמימים דאית להו לב בית דין מתנה עליהן תנאי זה אלמא ליה ליה לרבי שמעון לב בית דין מתנה עליהן (בהן) דאי ליה ליה יוכשרו לתמידין ולא יקילו [ב] אלא ליה [ליה לב ב"ד מתנה] כך שמעתי בשבועות: ועוד. אי נמי בעית למימר דקרא דחיק ומוקי אנפשיה כשהפרשן בזה אחר זה ובטומאה דערב יום טוב קאמר מי מצית למימר דכי קתני שחיטה בין זה לזה בהפרשה קאמר והא בעא מייניה כו': בשפי כוסות. נשמטין [ג] כאחד ואין שהות לאחורנו טומאה בין שחיטתיהן [ד] וזנזק דמו של ראשון שני לאה קרב. לר' שמעון הרי אין טומאה בין זה לזה. ואמר ליה [ה] לטומאה שחוטה בין זריקתו של זה לזריקתו של זה: ע"כ לא מיבעיא כו' [ו]. אפילו לרבי ירמיה לא מתמה [ז] אלא אי מכפר מעשה דלאחר שחיטתו [ח] אי לא מכלל דפשיטא ליה דבין זה לזה דקאמר רבי שמעון בטומאת י"ט קאמר בין [ט] שחיטתו של זה לשחיטתו של זה [י]: דלמא אם תמצא לומר קאמר. דלמא תרוייהו קמיבעיא ליה והכי קמיבעיא ליה אלא בין זה לזה דקאמר רבי שמעון קודם הפרשה קאי או לאחר הפרשה קאי ואם תימצי לומר אחר הפרשה נמי קאי קודם שחיטה או אפילו לאחר שחיטה עד זריקה ואהדר ליה איהו אפילו עד זריקה ודלמא לא קיימא לן כר' זריא ולא איפשיטא בעיין: קודם שחטה לשם קודש חבירו. לא שחטה ע"מ שיתכפר בה מי שאינו בעליה [יא] ואין זה שינוי בעלים אלא שינוי קודש שהיתה לראובן תודה ולשמעון תודה אחרת ושחט את תודתו של זה לשם תודתו של זה [יב] (וה"ה) בשותפו חטאת חלב לשם חטאת דם: כשרה. ועולה לנעלים לחפי' שינוי קדש אין כאן: פסולה. לא [יג] עלתה לנעלים דשינוי קדש הוא: לשם שלמים דידיה בעינן. דכתיב זבח תודת שלמיו. והאי דאיפלוג בתודה משום דמינה מייתי רבה [יד] סייעתא למילתיה מדאמרן חגן ומיהו ה"ה לשאר זבחים: כשרה. עלתה לנעלים: פסולין. לא עלו: לא דידיה. ואע"פ שלא בתו על הוצייה אחת דתרנעה לריכין להודות כדאמרינן בברכות (דף נד:) וכתיב בהו (תהלים קז) וזבחו זבחי תודה בשעת עליתן מן הים לשם תודה שהפרים על יליאתו מצית האמורין: חטאת ששחטה לשם חטאת. כגון חטאת חלב שנשחטה לשם חטאת דם: כשרה. ועלתה לו: פסולה. פסולה לגמרי כדתנן חוץ מן הפסח והחטאת: על מי שמחוייב חטאת. בשינוי בעלים על מנת לזרוק דמה לשם חביבו המחוייב חטאת כמותו: שאינו מחוייב עשה. אלא עבר עשה [טו] ובעשה שייך למימר [טו] חטאת כדמפרש ואזיל: ואמר רבא חטאת מכפרת על חייבי עשה. הלכך מחוייב כפרה כמותו הוא: למימרא. דעשה בת מינה לחטאת היא: רבא כו' על מי שמחוייב עולה כשרה. אלמא לאו מיניה הוא דהא [טז] עבירות עשה בידו שהפרים עולה עליהן [יח]: מקינעא

לדברי ר' שמעון אין נפדין תמימים [ו] לדברי חכמים [א] נפדין תמימין ועוד הא בעא מיניה ר' ירמיה מר' זירא שעירי עצרת שקבל דמן בשני כוסות ונזרק דמו של ראשון שני למה הוא בא על טומאה שאורעה בין [זריקה של] [א] זה לזה (נזרק דמו של שני למה הוא קריבין) [ב] עד כאן לא מיבעיא ליה אלא עשה דלאחר שחיטה אבל עשה דלאחר הפרשה לא קא מיבעיא ליה דלמא אם תימצי לומר קאמר: איתמר תודה ששחטה לשם תודת חבירו (כשרה) רבה [ג] אמר כשרה רב חסדא אמר פסולה רבה אמר כשרה תודה לשם תודה נשחטה רב חסדא אמר פסולה [ד] לשום שלמים דידיה נשחטה [ה] בעינן אמר רבה מנא אמינא לה [ו] דתניא [ז] ובשר זבח תודת שלמיו ביום [ח] הקריבו את זבחו וגו' אבא חנין אמר משום ר' אליעזר בא ללמד [ט] תודה ששחטה לשם שלמים כשרה שלמים שנשחטו לשם תודה פסולים ומה הפרש בין זה לזה [י] תודה קרויה שלמים ואין שלמים קרויין תודה שלמים לשם תודה פסולה הא תודה לשם תודה כשרה מאי לאו דחבריה לא דידיה אבל דחבריה מאי פסולה אדתני שלמים [יא] לשם תודה פסולה ליתני תודה לשם תודה וכ"ש שלמים לשם תודה שלמים לשם תודה דידיה איצטריך ליה סלקא דעתך אמינא מדתודה קרויה שלמים שלמים נמי קרויין תודה וכי שחיט להו לשם תודה ליכשרו קא משמע לן: אמר רבא [יב] חטאת [יג] ששחטה לשם חטאת כשירה לשם עולה פסולה מאי טעמא [2] ושחט אותה לחטאת אמר רחמנא והרי חטאת לשם חטאת נשחטה לשם עולה פסולה [יד] ואמר רבא [טו] חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת פסולה [טז] על מי שמחוייב עולה כשרה מאי טעמא וכפר עליו [יח] עליו ולא על חבירו חבירו דומיא דידיה במחוייב כפרה כמותו ואמר רבא חטאת [יט] הששחטה על מי שאינו מחוייב כלום פסולה שאין לך אדם בישראל שאינו מחוייב עשה ואמר רבא חטאת מכפרת על חייבי עשה מק"ו על חייבי כריתות מכפרת על חייבי עשה לא כל שכן למימרא דבת מינה היא והאמר רבא חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת פסולה על מי שמחוייב עולה כשרה

וטעמא משום דנאין לכפר על [טומאת] מקדש וקדשיו [כ] כמתניתין התם ובברייתא מיהם טופי ממתניתין והא [כא] דקתני שחטלתו לא בא לכפר על מזבח החילון לאפוקי שעיר הפיטמי דבעינן תרתי טומאת מקדש ומזבח החילון ואף על גב דמשמע התם דאי לא משום גזירה [ב] הוי מקילין בגופן אפי' במותר מטאות הפטימיות היינו משום דהכי גמירי דמותר מטאות לבור לעולה ורבינו חננאל מפרש כפיטום הערוך וגרים התם תניא נמי הכי וקאי אמילתא דרבי [ל] יוחנן דאמר דלרבי שמעון מקילין בהן בגופן דאזיל ומעיקרא עולה והשתא עולה אבל לא במותר חטאת כו' ותימה אמאי נטר עד לסוף [לא] דלעיל הוה ליה לאתויי:

דלמא אם תימצי לומר קאמר. ורבי זירא נמי שהשיב נמי לרבי ירמיה על טומאת שאורעה בין זו לזו כמו כן אם תימצי לומר קאמר וקושיא לאמוראה ומי אית ליה לרבי שמעון לב בית דין מתנה לא חש לתרץ דאיכא למימר דאפרשינהו בזה אחר זה ואינו חושש בקושיא דליקו ולימא ליה לקרא כו' ועוד דהיכא דליתא ליה תקנתא בערייה [לב] אית ליה לרבי שמעון לב בית דין מתנה כדמוכח במנחות פ' התודה (עט:) ומיהו הא מוכח דהיכא דאית ליה תקנתא בערייה ליה לב בית דין מתנה וכאן אית ליה תקנתא בערייה: **תודה** ששחטה לשם תודת חבירו כשרה. ועולה לשם חובה משום [לג] שנוי בעלים אלא (מ"כ) מיפסלא דאין [ו] שינוי בעלים אלא (מ"כ) בזריקה ורב חסדא אמר פסולה פירוש אם עלתה לשם חובה משום דהוי שינוי קודש כשאמר תודת פלוני לשם תודה אחרת של פלוני אבל אמר תודה זו לשם פלוני כשרה גמורה לפי שהוא שינוי בעלים בשחיטה [לד] דכשירה גמורה: **הגה"ה** רב חסדא אמר פסולה. גרלה דוקא בתודה פליג משום דכתיב בהן קרא שלמיו ובקונטרס פירש דהוא הדין בשאר קרבנות:

אמר רבא חטאת ששחטה לשם חטאת בשרה. פירש רבינו תם דרבה [לה] כרב חסדא ס"ל דהא דרבה אידחי וטעמא דתודה משום שלמים [לו] משמע דר"ל דאייר ששחטה לשם חטאת חביבו וגרהה דלאו בהכי מיירי מלתא קאמר בהדיא חביבו אלא מיירי בחטאת חלב לשם חטאת דם [לז] כדאמר רבא לקמן בפירקין (דף ט:) חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם לשם חטאת עבודת כוכבים כשרה לשם חטאת מצורע פסולה הני עולות גינהו ואם תאמר ותרתי דרבה [לה] למה לי ויש לומר דהך דהכא נקט לאשמועינן דשינוי קודש איפכא בעלים אע"ג דרבה לא פירש הפסוקים כדבריו [לח] מדאמר בריש פירקין (לעיל דף ג:) דרב יוסף בר אמי רמי שינוי קודש [לט] ומשני [והא] [מ] דלקמן נקט לאלק בחטאות וגם משום בעיא דאמר כך דבעי רבא חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דטומאת מקדש וקדשיו מהו: **חטאת** ששחטה על מי שמחוייב עולה בשרה. וכגון שלא הפרישה עדיין דאי הפרישה [מא] הוה ליה כעל מי שאינו מחוייב כלום אם תימצי לומר דלא מכפרת אעשה דלאמר הפרשה דמסתמא עולה יביא ויכפר על הכל א"ג דאמר הרי עלי עולה דכשיפרישנה יכפר על כל עשה שעבר: **על** מי שאינו מחוייב כלום פסולה. אי דגרסינן [מב] בהא מימרא עולה דגבי עולה נמי [מג] כתיב לכפר עליו דאי גרסינן הכא חטאת ל"ל אידך מילתא [מד] דרבא דחטאת מכפרת על חייבי עשה הכא לא כל שכן. מהאי קל וחומר הוה לן למימר דאפילו מקינעא מכפרת אלא דאיכא מאחריתי קאמרי ואהני קל וחומר לקושיא: נגע מטומאת מקדש וקדשיו. משום דלא נעי למיפסל בעיא דרבא דלקמן, ולכך משני משום דמקינעא לא מכפרי [מה] כו' ודאמר לא קי"ל כר' יוחנן. ס"ל ואין למיפסל בעיין מתשובה כו' זרא (דאמר) דהשיב בתמ"ל (דאמר"ל) דאיתי מכפר על עשה דלאחר הפרשה. כמו [כן שעיר עצרת דמכפרין] על טומאת מקדש וקדשיו [ליכא למבעיא על טומאה שבין] שחיטה לשחיטה. [דהא דהשיב] דגר זירא על [הבעיא] דלעיל דאמר [על טומאה שאורעה] לאחר שחיטת הרחשון, לא למיפסל אחבעיא לן, ודאלת ר' זירא לא פליג אדבא [דאבר דליכא למיפסל אחבעיא אלא] דהשיב בתמ"ל דאמר"ל דהאיל דהוא שאל בתמ"ל [דמכפר אעשה דלאחר הפרשה אם עד אחר שחיטה] אי עד זריקה כו':

תורה אור השלם

1. ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר: ואם נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבחו יאכל וממחרת והנותר ממנו יאכל:
ויקרא ז, טו-טז

2. וסמך את ידו על ראש החטאת ושחט אתה לחטאת במקום אשר ישחט את העלה:
ויקרא ד, לג

מוסף רש"י

לדברי חכמים נפדין תמימים. להכשירן בשנה זו, מתגלין אותן על מעות חולין ואותם המעות יבאו למותר תרומה ושנה שעברן מהן לקויני פחים ליפוי לבית קה"ק, כדתנא במסכת שקלים, וכיון שיצאו לחולין חוזרים ולוקחים אותם מעמות תרומה מדשה ויקרבו בשנה זו, ואע"ג שאין בשמת קדשי ימיד מתחללת בגלח מוס כדקתי"ל (מנחות קח.), מוקם כל בתתה עמהה, דאמר מר בנעלי מומין שנפדו הכמוה מדבר, אלו של נכרי נפדים (שבועות ו:): זבח תודת שלמיו. שהתה שיחתה לשם תודה: תודה קרויה שלמים. כדכתיב תודת שלמיו כמו מעלת הקבל, תודת משה עבדי (לעיל ד:): חטאת ששחטה לשם חטאת בשרה. כי הדדי ניהו דתרוייהו מעלת שמתה שמיהו ובפרת שחיטן זוה על בכרם, אין שם שינוי קודש והרי מעלת לשם מעלת נשחטה (לקמן ט:): חטאת ששחטה על מי שמחויב חטאת. מעלת לאונן שנשחטה להתכפר בה שמעון, אם שמעון מחויב מעלת הוא פסולה, אבל אם מחויב עולה ולא מעלת בשרה (לעיל ג:): וכפר עליו. היינו זריקה אלמא זריקה לשם בעלים בעיא (לעיל ד:):

ליקוטים

על מי שמחויב עולה בשרה. ולא עלתה לבעלים. כן הוא בדמב"ם פט"ו מפסה"מ ה"ח. ובובחים מבואר דבשחט בשרה, ואינו מבואר דלא עלתה לבעלים. ודין הלעיל לשם חולין מבואר להדיא שם מ"ו ע"ב [דלא עלתה], ודין זה אינו מבואר כלל. ולומר דהר"מ למד מזה דכמו לשם חולין דאין בחשבונה פוסלת וכ"מ לא עלתה, הבא נמי, זה אינו דרך הר"מ, והוה ליה לכתוב יראה לי כדרכו הצ"ע. (מנ"מ מל' קל"מ)

שיטה מקובצת

על מי שאינו מחויב בלום פסולה. דיהי ספיר מחויב כפרה כמותו כדמפרש ואזיל ואמר רבא מר. ולפרוכי מלתא קמייתא אחת: והאמר רבא כו' על מי שמחויב עולה בשרה. אלמא לאו מיהו הוא (והא) [דהא] הכא בעירת עשה כידו שהפרים עולה עליה. ומאני מקינעא לא מכפרא כו'. כך פי' הקונטרס. ומ"מ קשה היאך פסיגא ליה לרבא דפסול והא לקמן (דף ט:) מסקינן ליה לרבא אפילו על חטאת חלב ששחטה על מי שמחויב חטאת דעומאת מקדש וקדשיו בשמה לא הוי מחויב כפרה כמותו לפי שאינה קנוטה כמותה, כ"ש על מי שאינו מחויב כלום. לכן נ"ל דגרסינן עולה ששחטה על מי שאינו מחויב כו'. דגבי עולה [דגבי עולה] הוא דכתיב וכיפר עליו הכהן [ויקרא ד, ח] ואמר רבא חטאת כו', ומילתא בלתי נפשיה היא, ועולה פריך למימרא דבת מינה היא, ולא בעי לעניי דלבן כי ששחט בלו מי שמחויב עולה כפרה משום דלא

עין משפט
נר מצוה

כט א מיי' פ"ד מהלכות שקלים הלכה יח:
ל ב מיי' פרק ט מהלכות פסח"מ הלכה יג:
לא ג מיי' שם הלכה ז:
לב ד מיי' שם הלכה ח:
לג ה מיי' שם הל"ט והל' יד: